

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אור

פרשת קרח

המלך

יסוד המחלוקת הגאווה:

במדבר פרק טז פסוק א ויקוּזוּ קָרוּזוּ בְּיַזְהָר בְּדִקְהַת בְּרִלְי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאֹן בְּדִפְלַת בְּנֵי רְאוּבֵן: ב וַיִּקְמוּ לָפָנַי מִשְׁחָה וְאֲנִישֵׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל זֹמְשִׁים וּמְאִתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאֵי מוֹעֵד אֲנִישֵׁי־שָׁם: ג וַיִּקְהָלוּ עַל־מִשְׁחָה וְעַל־אֶהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם ֹ כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יְהוָה וּמִרְוֵעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְהוָה:

ופרש"י במדבר פרק טז פסוק ז רב לכם בני לוי דבר גדול אמרתי לכם. וכו' וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה א' כה, ה) כל אלה בנים להימן, אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה. תנחומא:

שאלות

א { ויש לשאול עדיין הדברים צריכים ביאור והבנה ובפרט שמדובר בקרח ועדתו אשר נאמר עליהם בתורה ג' תארים מיוחדים. א) נשאי עדה - היינו הם גדולי דור המדבר. ב) קראי מועד - פירש הרשב"ם שצריכים לקבוע איתם זמן למשפט, כנראה היו עמוסים בתור גדול לדיונים והיה צריך לקבוע איתם תור, עוד אפ"ל גם שהם כל הזמן מוזמנים לכל דבר נכבד והיינו קרואים בכל מועד. ג) אנשי שם- שמם הולך לפנייהם מרוב גדלותם, וכתוב שהיו מפורסמים בכל העולם. וקרח עצמו היה לו רוח הקודש, וכיצד יתכן שאנשים כאלו באו לידי כך לחלוק על משה?

ב { עוד צריך להבין מדוע משה הענישם ע"י בריאה חדשה שתפתח האדמה את פיה, ולא הסתפק שימותו סתם? ג { גם מסופר שאח"כ שמתו המאתיים וחמישים איש שוב התלוננו בני"י על משה ואהרן, והחלה בהם מגפה, וביקש משה מאהרן שיקטיר קטורת לעצור המגפה, ויש לשאול מדוע לא התפלל כדרכו בכל צרה אלא ע"י מעשה קטורת עצר המגיפה?

ד { גם בהמשך כתוב שהקב"ה אמר לו לקחת מטות ומי שמטהו יציץ פרח הוא הנבחר, מדוע לקחו מקל עץ יבש שזה נגד הטבע שיפרח, ולא איזה שתיל שכל אחד ישתול ומי שיצמח באותו יום יהיה סימן שנבחר?

בנוהג שבעולם:

כאשר נתבונן בנוהג שבעולם המציאות התנהגות האדם נגזרת ממעמדו הישגיו וכישוריו וכל שיש לו עושר או מעמד חברתי או יכולת באיזה תחום מחלחלת לליבו התנשאות על הזולת אשר נחסר מאותה מעלה והרגשתו שהוא יותר נשגב וחשוב מהזולת אשר נראה לו כלוזר ונחלש שאין ביכולתו להשיג ולהגיע כמותו לעושר או למעמד מכובד כמותו, ולזאת בונה את חברתו לפי רמתו שהגיע אליה ואף רואה לעצמו ביזיון לחבור לחברה פשוטה יותר, אולם תורתנו מלמדת אותנו שזו טעות חמורה מאוד בהיות ומתוך כך שחי בתחושות אלו הוא נוהג במידת הגאווה וגורם לו להתנשאות על הזולת דבר המאוס בעיני השם יתברך מאחר והאמת כל אשר יש לאדם אין לו משלו מאומה כי אם הכל מתנות שמים ואין לו במה להתגאות כאשר נבאר בפרשתנו.

יסוד המחלוקת הגאווה שרואה חסרונות חברו ולא של עצמו:

הנה בכדי לבאר העניין יש להקדים כי יסוד המחלוקת היא נובעת מאחת המידות הגאווה או הקנאה או הכעס ואצל קרח מתבאר במדרש שנבע מהגאווה שראה ברוח הקודש את עצמו שהוא ראוי להנהיג ומגיע לו גדולה יותר ממה שקיבל כפי שחזה את מה שעתיד לצאת ממנו שמואל השקול כנגד משה ואהרן יחד כדכתיב משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו וכ"ד משמרות כהונה, וכאשר האדם נגוע במידת הגאווה הוא רואה רק את מעלות עצמו ואינו רואה חסרונותיו, ואילו אצל חברו רואה את חסרונותיו, ונראה בעיניו שהוא יותר טוב ולו מגיע הכל ואילו על חברו תמיד יש עליו טענות וחסרונות, וממילא נעשה מחלוקת בניהם.

וכאשר אומר הר"י מסלנט זצ"ל הקב"ה ברא לאדם ב' עיניים אחת לצורך לראות מעלות חברו ללמוד מהם, והשניה לראות חסרון עצמו לתקנם, אולם דרך האדם הפוך רואה בעין אחת מעלות עצמו ובעין השניה חסרונות חברו, וממילא בכל דבר רואה צדקת עצמו ויודע לפרש כל מעשיו לטובה ומעשי חברו לרעה ועי"ז יש שנאה ומחלוקת.

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

וראיתי בספר מעשיהם של צדיקים בשם ר' ישראל מהושיטין זצ"ל שבוה הוא פירש דרשת חז"ל קרח שפיקח היה מה ראה לעשות שטות זו, ואמרו "עינינו" הטעתו בלשון יחיד ולא עיניו הטעוהו. מפני שהחליף את תפקידי העין שאותה עין שהיה צריך לראות חסרונותיו רואה רק את חסרונות הזולת ומאיך בעין השנייה רואה את מעלותיו ואת השלשלת שיוצאת ממנו ובוה נכשל.

עומק הגאווה חוסר אמונה:

וכאשר נעמיק יותר לרדת לעומקן של דברים לתורת הנפש של האדם חז"ל מלמדים אותנו כי דבר זה נובע מחוסר אמונה היות וביאור מידת הגאווה מפני שיש בקרבו תחושת חשיבות והערכה עצמית על השגותיו והתנשאות על הזולת מפני שאינו רואה שזה רק מתנת שמים מאת השם יתברך ומתוך כך מזלזל בשני ומרגיש התנשאות על הזולת ושמגיע לו יותר מהזולת ולזאת בה לידי מחלוקת, **כמבואר בגמ' (סוטה דף מז ע"ב)** משרבו זוחי הלב רבו מחלוקת בישראל, ולזאת אמרו חז"ל **כמבואר (סוטה דף ד ע"ב)** כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר ע"כ: **ביאור הדברים** היות ובוה שמתגאה אינו מאמין שהכל מתנת שמים ואינו מכוחו וחכמתו כי אין עוד מלבדו ואפס זולתו, וכל זמן שנותן מקום של חשיבות לעצמו הרי מפגין בוה שיש עוד מציאות זולת השי"ת, וכן הוסיפו **ואמרו במסכת סוטה דף ד ע"ב** א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחי כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים, כתי' הכא תועבת ה' כל גבה לב, וכתוב התם ולא תביא תועבה אל ביתך. ורבי יוחנן דידיה אמר כאילו כפר בעיקר, שנאמר ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך וגו' ע"כ. **והכוונה בוה** כאילו יש שני רשויות מאחר ומחשיב עצמו ולא מבין שאין כלום בלעדי השי"ת, וכ"כ באגרת הרמב"ן ז"ל שכל המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים. וכיון שכך אמרו חז"ל **במסכת סוטה דף ה ע"א** אמר רב חסדא, ואיתימא מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם, שנא' מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, **גבה עיניים ורחב לבב אותו לא אוכל**, אל תקרי אותו אלא אתו לא אוכל ע"כ. **והיינו** מאחר והוא מחשיב את עצמו למציאות שיש בה מעלה בכוחו, הקב"ה עוזבו ואינו יכול להיות יחד איתו היות ואין לו התבטלות מוחלטת לפני הקב"ה, וממילא מגיע לכל הנאמר עליו בחז"ל כל מי שיש לו גסות רוח כמבואר שם בגמרא. אולם אם היה מאמין שכל אשר ניתן לו זה מתנת שמים ובלעדי רצון השם הרי הוא מאומה אין לו במה להתגאות, ועל ידי זה מאמין שגם מה שניתן לחברו הכל מתנת שמים כי אין עוד מלבדו ואפס זולתו וממילא לא יבוא לידי שנהא ומחלוקת. **ומבואר במסכת כלה רבתי פרק ט** אמר רבא וכי' וכל מי שדעתו שפלה עליו, הקדוש ברוך הוא מצילו מכל פורעניות שבעולם, שנאמר כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים ע"כ. **וזה שאמר** דוד המלך קרוב השם לכל קוראיו באמת, **הכוונה בוה** כל זמן שתולה תקוה אפילו קצת ביכולות שלו אין קריאה זו באמת, כגון מתפלל על צרה אך בתוך ליבו סומך קצת גם על יכולותיו כספו או מעמדו או חכמתו או גבורתו וכדומא שיעזרו לו להינצל מאותה צרה הרי זה אינו קורא באמת אלא עובד את השם בשיתוף ולכן אמרו חז"ל אין תפלתו נשמעת, ורק כאשר יבטל את כל העצמיות והתלות שלו בשום גורם חיצוני ומאמין שאך ורק הקב"ה יכול לסייעו רק אז הקב"ה עוזרו ומצילו מכל צרה ומצוקה.

לפי סודן של דברים הגס רוח פוגם את שם השם:

עוד כתב האדמו"ר מקליב זצ"ל בספרו אמרי מנחם בפרשת קרח כתוב (דברים כה, יט) והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, ונראה הענין כי 'עמלק' בגימטריא 'רם', שהיה גאה וגס רוח, וע"י הגיאות פגם בשם י"ה, כמבואר **בכתבי האריז"ל (שער רוח"ק תיקון ז)** כי בדרך כלל אין אחיזה לקליפות אלא בשני אותיות ו"ה התחתונות של שם הוי', שהוא סוד הו' קצוות בלבד כנודע, וע"י האדם המתגאה גורם תאוה ותגבורת של הקליפות שיתגאו ויעלו עד מקום י"ה שהוא שתי אותיות הגבוהים שבשם הוי', ויתאחזו וינקו משם עכ"ל, והמכוון שע"י זה פוגם גם בחכמה ובינה, המרומזים באותיות י"ה (זוה"ק ח"א כח). ע"כ. **הראת לדעת** כי הגאוותן פוגם כביכול בשמו של הקב"ה במעשיו ומגביר את כוח החיצונים לאחוז בקדושה.

תיקון המחלוקת ע"י הוכחה ברורה בלי ספקות:

ובזה נבין מדוע משה הוצרך שתהיה מיתתן משונה, היות ובכדי לברר טעותם לעיני בני ישראל ולסלק את הנגיעה המשחדת ומונעת הוכחת האמת, הוכרח משה לא סתם מיתה שאז יש מקום להסביר ולתלות הדבר באיזה סיבה אחרת ולא מפני המחלוקת, כאשר המציאות היום שאפילו קורא תאוה והנהג נהרג רוצים לעשות ניתוח לבדוק את

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

סיבת המות אולי קיבל התקף לב באותו רגע וממילא לא ברור סיבת המות, לזאת ביקש משה מיתה משונה דווקא בריאה חדשה שהאדמה תפתח את פיה שהוא מופת ברור לעיני כל שזה עונש עבור המחלוקת.

הצלת בני"י מהמגפה דווקא ע"י קטורת:

כמו כן בזה יובן משה רבינו כאשר היתה מגיפה ביקש מאהרן דוקא על ידי קטורת להפסיק את המגיפה מה שלא עשה בשום פעם אלא תמיד ביטל הגזירה על ידי תפילה. והוא כמו שכתב רש"י בפירושו ב' שתלונת בני ישראל שהרג את המאתיים וחמישים איש בזה שאמר להם להקטיר קטורת שהרי דבר זה נהרגו בגללו גם בני אהרן. רצה משה להוכיח להם שהנה אותו מעשה עצמו מחייה את בני ישראל ומבטל הגזירה, הרי שאין לחפש הסברים לדבר אלא הכל תלוי בעוון בני אדם, וכן מצאתי אח"כ בספר פני דוד לחיד"א סק"ט בשם הרדב"ז.

הוכחת השי"ת דווקא במקל יבש:

כמו כן יובן מדוע הקב"ה כאשר רצה להוכיח לבני ישראל ביקש ממשה שיקח מקלות יבשות דוקא, אשר יראה בעליל לעיני כל שאין שום הסבר מדוע צמח מטה אהרן, ואילו היו נותנים כל אחד שתיל יתכן והיה לזה איזה פיקפוק והסבר, ואפילו כאשר הניח את המטה כתוב שמטה אהרן בתוך מטותם, ופרש"י באמצע בכדי שלא יאמרו היה בצד קרוב לשכינה ולכן צמח, והכל בכדי לברר להם הטעות שהכל מאת השם ואין עוד מלבדו ואפס זולתו.

ביאור דברי משה שאמר בוקר ויודע במשל:

ובדרך זו מפרש המגיד מדובנא שזהו אשר אמר להם משה רבינו בוקר ויודע השם את אשר לו. והנה רש"י הביא את דברי המדרש א"ל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם להפוך בקר לערב כן דבר זה, ופירש דבריהם המגיד על פי משל פעם בא איזה סוכן בדים לקנות מסוחר בדים, והיה אותו סוחר גדול מאוד, בא אליו הסוכן בלילה וביקשו למכור לו בדים אמר לו מדוע הוא בא בלילה ולא ביום שרואים יותר טוב, השיבו הסוכן שלא משנה לו וזה בסדר, בלית ברירה הכניסו למחסן והדליק האורות הראה לו סוגי הסחורות שיש לו יקרים ויותר זולים, ושאל הסוחר את הסוכן באיזה סוג בד הוא חפץ ענה לו שהוא בלאו הכי נותן רק מחיר אחד ולא משלם שני מחירים כיון שאין משנה ואני יקח איזה בד שאני ארצה, הלך בעל הבית מיד וכיבה את האורות ונהיה חשוך, שאלו הסוכן מדוע החשיך הרי אי אפשר לראות מה לקחת, השיבו הסוחר הרי אין לך הבדל בסחורות וכל מה שתקח זה אותו הדבר ומדוע אתה זקוק לאור, ואז הבין את עצמו. כך משה אמר לקרח ועדתו אתם אומרים כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו, אם הכל שווה הרי האור בשבילכם מיותר ובאמת אתם יכולים לערב יום ולילה יחד, אבל אם אתם מבינים שיש הבדל בין יום ללילה על ידי הבקר יודע את אשר בחר השם.

מוסר השכל:

עלה בידנו עד כמה מידת הגאווה וההתנשאות וה'הירות על הזולת מאוסה בעיני השם יתברך והיא שורש לכל המידות הרעות ומחלוקות בעם ישראל ולחרבן בית המקדש. ובהיות ששבת זו שבת מברכים לחודש תמוז נוסף לומר שהנה מבואר בדברי האריז"ל שצירוף שם הוי' ב"ה השולט בחודש תמוז, ה"א וא"ו ה"א יו"ד, יוצא מסופי תיבות של הפסוק, וכל ז'ה איננו שוה ל"י (אסתר ה, ג). אפשר לומר שמדוע צירוף שם השם היוצא מפסוק זה שאמר המן נרמו בחודש תמוז שבו ימי בין המצרים, נראה לבאר הדברים בהקדם דברי המן במגילת אסתר פרק ה (יא) וַיִּסְפֹּר לָהֶם הַמֶּן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּגָדָיו וְאֵת כְּלָאֲשֵׁר גָּדְלוֹ הַמְּלָכִי וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ עֲלֵה־שָׁרִים וְעַבְדֵי הַמְּלָכִי: (יב) וַיֹּאמֶר הַמֶּן אֶף לֹא־הִבִּיאָה אֶסְתֵּר הַמְּלָכָה עִם־הַמְּלָכִי אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־ אוֹתִי וְגַם־לְמַחֵר אֲנִי קְרוֹאָה עִם־הַמְּלָכִי: (יג) וְכָל־זֶה אֵינְנו שׁוֹה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מַרְדֵּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמְּלָכִי: הרי שהמן עם כל הגדולה והעושר שהיה לו שכולם השתחוו לו חוץ ממרדכי מתוך גאותו לא היה מסוגל לראות את מרדכי, ועל זה אמר וכל זה איננו שוה לי, שבמילים אלו רמז על גאותו הגדולה, ומשם רמז לצירוף שם השם בחודש זה, ללמדנו שבגלל מידת הגאווה נגזרו גזרות קשות על ישראל בתקופה זו ונפגם שמו של הקב"ה בחטא המרגלים ובמחלוקת קרח ועוד, ותפקידנו להתחזק בזה ביתר שאת ועוז להפנים שאין עוד מלבדו ואפס זולתו וכל אשר יש לאדם הוא מתנת שמים כי אין לו משלו מאומה ואין שום מציאות בלעדי השם יתברך ומתוך כך ינהג האדם במידת הענוה ולא יהיו מחלוקות בישראל ויתוקן הפגם בשמו של השם, ונזכה לביאת גואל צדק ולבניין בית המקדש במהרה בימנו ואמן.

בידידות ואהבה

ובברכת שבת שלום ומבורך

מרדכי מלכא